

Sylwia Maziarczuk*

REGULACJE PRAWNE W SPRAWIE STAŻU DLA ASYSTENTÓW SĘDZIÓW

Institucja asystenta sędziego jest stosunkowo młoda, ale okazuje się, że dość ważna w prawidłowej i przede wszystkim sprawnej działalności sądownictwa powszechnego. Institucja ta została utworzona, aby odciążyć sędziów wszystkich szczebli od spraw administracyjno-biurowych, a także zapewnić im wsparcie w zakresie zbierania materiałów źródłowych, orzecznictwa, publikacji prawniczych niezbędnych do rozstrzygnięcia powierzonych im spraw. Sędzia, który korzysta z pomocy asystenta może w lepszy sposób wykorzystać swój czas pracy i skoncentrować się przede wszystkim na zajęciach merytorycznych i czynnościach ściśle jurysdykcyjnych¹.

Jednak regulacje prawne odnoszące się do asystentów sędziów charakteryzują się częstą zmiennością. W celu zainteresowania młodych prawników podjęciem zatrudnienia w charakterze asystenta sędziego, ustawodawca zrezygnował z wymogu ukończenia aplikacji ogólnej prowadzonej przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury lub zdania egzaminu sędziowskiego, prokuratorskiego, notarialnego,

* Mgr lic. Sylwia Maziarczuk, doktorant, Katedra Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego Instytutu Prawa Kanonicznego KUL; e-mail: smaziarczuk@gmail.com

¹ D. Wajda, *Status prawny asystenta sędziego*, PS 2006, nr 3, s. 48; T. Ereciński, J. Gudowski (red.), J. Iwulski, *Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa. Komentarz*, wyd. 2, Warszawa 2009, s. 621.

adwokackiego lub radcowskiego w celu podjęcia zatrudnienia². W związku z obniżonymi wymaganiami dla kandydatów na stanowisko asystenta sędziego ustawodawca zobowiązał asystentów sędziów będących jedynie absolwentami studiów prawniczych do odbycia stażu asystenckiego.

Przedmiotem opracowania będzie przeanalizowanie wymagań stawianych kandydatom na to stanowisko, określenie ich zadań i kompetencji, a także Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 czerwca 2014 r. w sprawie stażu asystenckiego³, dzięki któremu asystenci sędziów będą mogli lepiej przygotować się do wykonywania powierzonych im zadań, a także zweryfikowana zostanie ich przydatność do wykonywania tego zawodu. Rozporządzenie to zostało wydane po tym, jak ustawodawca obniżył wymagania stawiane kandydatom na stanowisko asystenta sędziego.

1. Wymagania stawiane kandydatom i nabór na stanowisko asystenta sędziego

Institucja asystenta sędziego została wprowadzona ustawą prawo o ustroju sądów powszechnych z dnia 27 lipca 2001 r.⁴, tam też znajdują się regulacje prawne w zakresie zatrudniania asystentów sędziów. Zgodnie z tą ustawą kandydat na to stanowisko musi być obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej i korzystać z pełni praw cywilnych i obywatelskich, być nieskazitelnego charakteru, mieć ukończone wyższe studia prawnicze w Polsce i uzyskany tytuł magistra lub zagraniczne uznane w Polsce oraz mieć ukończone 24 lata (art. 155 § 2 p.u.s.p.).

² Zob. Ustawa z dnia 10 maja 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. 2013, poz. 662.

³ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 czerwca 2014 r. w sprawie stażu asystenckiego, Dz. U. 2014, poz. 881.

⁴ Ustawia z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. 2013, poz. 427 [dalej cyt.: p.u.s.p.].

Wymogi te muszą być spełnione kumulatywnie. Warto dodać, że instytucja asystenta sędziego istnieje również w Sądzie Najwyższym⁵, sądach administracyjnych⁶ czy sądach wojskowych⁷.

Krajowa Rada Sądownictwa w stanowisku z dnia 5 marca 2014 r.⁸ dostrzegła możliwość wystąpienia konfliktu interesów w sytuacji zatrudnienia na stanowisku asystenta sędziego aplikanta adwokackiego lub radcowskiego, zwłaszcza na tym etapie odbywania aplikacji adwokackiej lub radcowskiej, w którym aplikant może już występować przed sądem, zastępując adwokata lub radcę prawnego, jako pełnomocnik strony. Taka praktyka może mieć wpływ na zaufanie do bezstronności sądu oraz jego wizerunek, jako instytucji niezależnej od jakichkolwiek zewnętrznych wpływów.

Według Krajowej Rady Sądownictwa: „już w warunkach konkursu na wolne stanowisko asystenta sędziego powinno być wyraźnie zastrzeżone, że w przypadku wygrania konkursu przez osobę, która jest w trakcie odbywania aplikacji adwokackiej bądź radcowskiej, przed jej zatrudnieniem w sądzie na podstawie umowy o pracę będzie od niej oczekiwane zawiadomienie o tym zatrudnieniu organów samorządu

⁵ Ustawa z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, Dz. U. 2013, poz. 499, art. 51: „§ 1. Sąd Najwyższy zatrudnia asystentów sędziego posiadających wyższe wykształcenie prawnicze; § 2. Szczegółowy zakres i sposób wykonywania czynności przez asystentów sędziego określa regulamin Sądu Najwyższego”.

⁶ Ustawa z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych, Dz. U. 2002, Nr 153, poz. 1269, art. 10: „W sądach administracyjnych są zatrudnieni asesory sądowi, starsi referendarze sądowi, referendarze sądowi, starsi asystenci sędziów, asystenci sędziów oraz urzędnicy i inni pracownicy sądowi”.

⁷ Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. Prawo o ustroju sądów wojskowych, Dz. U. 2012, poz. 952, art. 64a: „W sądach wojskowych mogą być zatrudniani asystenci sędziów”.

⁸ Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 5 marca 2014 r., Nr WOK-401-6/14, dot. Nr WP-45-1/14, www.krs.pl/pl/dzialalnosc/opinie-i-stanowiska/f,162,opinie-i-stanowiska-2014-r/405,4-7-marca-2014

adwokackiego lub radcowskiego albo wystąpienie o skreślenie z listy aplikantów. Pozwoli to na dokonanie przez taką osobę wyboru między zatrudnieniem w sądzie na stanowisku asystenta sędziego a kontynuowaniem aplikacji adwokackiej lub radcowskiej⁹. Jeżeli osoba była już wcześniej zatrudniona w charakterze asystenta sędziego, prezes sądu może przedstawić jej kwestię wyboru między dalszym zatrudnieniem w sądzie i rezygnacją z aplikacji a kontynuowaniem aplikacji. Prezes sądu jest osobą kompetentną w zakresie podjęcia decyzji o dalszym zatrudnieniu w tych przypadkach. Jednak w sytuacji kontynuowania aplikacji radcowskiej lub adwokackiej przez asystenta sędziego istnieje możliwość rozwiązania z nim stosunku pracy z powodu obawy prezesa sądu, co do powstania lub istnienia konfliktu interesów¹⁰.

Zgodnie z ustawą p.u.s.p. nabór kandydatów następuje w drodze konkursu, którego celem jest wyłonienie tych o najwyższych kwalifikacjach i predyspozycjach, a także najlepszym poziomie wiedzy i zdolnościach ogólnych pozwalających na wykonywanie obowiązków asystenta sędziego (art. 155 § 2a p.u.s.p.). Szczegółowe warunki przeprowadzenia konkursu zostały zawarte w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 października 2013 r. w sprawie przeprowadzania konkursu na stanowisko asystenta sędziego¹¹.

Konkurs składa się z trzech etapów. Pierwszy etap obejmuje wstępną weryfikację zgłoszeń kandydatów pod kątem spełnienia wymogów formalnych przystąpienia do konkursu. Drugi etap składa się z testu obejmującego 36 pytań z zakresu prawa cywilnego i karnego oraz postępowania cywilnego i karnego, a także pracy pisemnej na jeden z dwóch tematów z zakresu prawa cywilnego i prawa karnego, wybrany przez kandydata. Trzeci etap składa się z rozmowy kwalifika-

⁹ Tamże.

¹⁰ Tamże.

¹¹ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 października 2013 r. w sprawie przeprowadzania konkursu na stanowisko asystenta sędziego, Dz. U. 2013, Nr 1228.

cyjnej (§ 1 ust. 7 rozp. MS z 14 października 2013 r.). W tym rozporządzeniu zostały określone progi punktowe jakie powinien zdobyć kandydat, aby zakwalifikować się do kolejnego etapu, a także sposób oceniania prac. Po zakończeniu konkursu komisja konkursowa, która została powołana przez prezesa sądu oblicza liczbę punktów zdobytych przez kandydatów i wskazuje do zatrudnienia tego, który zdobył największą liczbę punktów¹².

Dokłada analiza procedury konkursowej na stanowisko asystenta sędziego pozwala stwierdzić, że konkurs ten sprawdza wiedzę zdobytą przez kandydatów na studiach prawniczych. Ustalone progi punktowe pozwalają na wyeliminowania kandydatów, którzy nie są merytorycznie przygotowani do wykonywania tego zawodu i którzy nie zapewniliby odpowiedniej pomocy sędziemu. Rozmowa kwalifikacyjna również pozwala ocenić przydatność kandydata do tego zawodu, jego zdolność nawiązywania relacji interpersonalnych z innymi osobami.

2. Zadania i kompetencje asystenta sędziego

Stanowisko asystenta sędziego zostało stworzone, aby odciążyć sędziów od wykonywania czynności z zakresu administracji sądowej oraz czynności w zakresie przygotowania do rozpoznawania spraw, które zostały skierowane do jego referatu¹³. Pełni on rolę pomocnika w merytorycznej pracy sędziego¹⁴. Jednak czynności asystenta sędziego są wykonywane na polecenie sędziego, więc przymiot niezależności

¹² Zob. tamże.

¹³ M. Rojewski, *Referendarze sądowi. Asystenci sędziów. Urzędnicy sądowi – obowiązki i uprawnienia. Komentarz*, Warszawa 2007, s. 60.

¹⁴ G. Ott, *Komentarz do art. 155 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w: Prawo o ustroju sądów powszechnych. Komentarz*, red. A. Górski, LEX 2013.

nie występuje w tej sytuacji, jak to ma miejsce w przypadku referendarzy sądowych¹⁵.

Asystent dokonuje czynności, do których jest upoważniony w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 listopada 2012 r. w sprawie czynności asystentów sędziów¹⁶ wydanego na podstawie art. 155 § 5 p.u.s.p. Według § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia do zadań asystenta sędziego należy przede wszystkim sporządzanie projektów zarządzeń, orzeczeń lub ich uzasadnień, a czynności te wykonuje na zlecenie sędziego i pod jego kierunkiem.

Asystent sędziego wykonuje również samodzielnie na zlecenie sędziego czynności takie jak: dokonywanie analizy akt sprawy we wskazanym zakresie; kontrolowanie stanu spraw odroczonek, zawieszonych lub oczekujących na podjęcie czynności przez sędziego albo sąd; zwraca się do osób i instytucji o nadesłanie informacji lub dokumentów niezbędnych do przygotowania sprawy do rozpoznania, może również sporządzać odpowiedzi na pisma niebędące pismami procesowymi, a także gromadzi, we wskazanym zakresie, orzecznictwo i literaturę przydatne do rozpoznawania spraw lub wykonywania innych zadań powierzonych sędziom w danym wydziale (§ 2 ust. 2 pkt 1-5 ww. rozp.). Jednak nie jest to katalog zamknięty czynności, które może wykonywać asystent sędziego, bo zgodnie z § 2 ust. 3 ze względu na zasady racjonalności, sprawności lub ekonomicznego i szybkiego działania, sędzia może w uzasadnionych wypadkach zlecić asystentowi sędziego także wykonanie innych czynności, które są niezbędne do przygotowania spraw sądowych do rozpoznania. Taka regulacja prawna może obejmować dość szeroki zakres czynności w zależności od liczby

¹⁵ Ł. Korózs, M. Sztorc, *Ustrój sądów powszechnych. Komentarz*, Warszawa 2004, s. 239; M. Rojewski, *Referendarze sądowi. Asystenci sędziów. Urzędnicy sądowi*, s. 60.

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 listopada 2012 r. w sprawie czynności asystentów sędziów, Dz. U. 2012, poz. 1270.

spraw przydzielonych do referatu danego sędziego¹⁷. Sędzia wyznacza termin realizacji zadania powierzonego asystentowi sędziego (§ 3 ust. 1 ww. rozp.).

Powyższa analiza pozwala stwierdzić, że katalog czynności, które mogą być wykonywane przez asystentów sędziów na zlecenie sędziego jest dość szeroki i pozwala odciążyć sędziego w taki sposób, aby mógł on we właściwy sposób wypełniać swoje obowiązki w racjonalnych terminach. Bez wątplenia asystenci sędziów są pracownikami sądów, którzy pełnią funkcję pomocniczą dla sędziego, a wprowadzenie tej instytucji było posunięciem słusznym¹⁸.

3. Podstawy prawne stażu asystenckiego

Zgodnie z art. 155 ca ustawy p.u.s.p. asystent sędziego powinien odbyć staż asystencki trwający 12 miesięcy, mający na celu teoretyczne i praktyczne przygotowanie do wykonywania czynności asystenta sędziego¹⁹. Staż ten jest odbywany przez asystenta sędziego w ciągu pierwszych dwóch lat pracy na tym stanowisku. Ustawodawca powierzył organizację tego stażu prezesowi sądu apelacyjnego (§ 1 art. 155 ca p.u.s.p.). Do momentu zakończenia stażu asystent sędziego jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę na czas określony, z możliwością jej wcześniejszego rozwiązania za dwutygodniowym wypowiedzeniem (§ 2 art. 155 ca p.u.s.p.). Ustawodawca nie widział potrzeby odbywania stażu przez osoby, które kończyły aplikację ogólną lub zda-

¹⁷ M. Rojewski, *Referendarze sądowi. Asystenci sędziów. Urzędnicy sądowi*, s. 65.

¹⁸ G. Ott, *Komentarz do art. 155 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych*, LEX 2013; D. Wajda, *Status prawny asystenta sędziego*, s. 66.

¹⁹ Art. 155cb dodany przez art. 1 pkt 5 ustawy z dnia 10 maja 2013 r. (Dz. U. 2013, poz. 662) zmieniającej nin. ustawę z dnia 8 lipca 2013 r.

ły egzamin sędziowski, prokuratorski, notarialny, adwokacki lub radcowski i zostały one zwolnione z obowiązku odbycia stażu (§ 3 art. 155 ca p.u.s.p.). Taka regulacja świadczy o tym, że w ocenie ustawodawcy osoby te posiadają już odpowiednią wiedzę i zdobyły wystarczającą praktykę, pozwalającą na właściwą realizację powierzonych im zadań w ramach wykonywania obowiązków służbowych.

Jednocześnie ustawodawca miał świadomość tego, że obniżenie wymogów, jakie muszą spełnić kandydaci na stanowisko asystenta sędziego, poprzez rezygnację z obowiązku ukończenia aplikacji ogólnej czy zdania egzaminu sędziowskiego, prokuratorskiego, notarialnego, adwokackiego lub radcowskiego, jednocześnie może powodować zagrożenie, że osoby podejmujące pracę, mające ukończone jedynie studia prawnicze, mogą nie poradzić sobie z nałożonymi na nich obowiązkami. Staż asystencki ma ułatwić im zdobycie potrzebnych umiejętności.

W związku z powyższym Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa został zobowiązany do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowych warunków organizacji i trybu odbywania stażu asystenckiego, harmonogramu zajęć praktycznych i teoretycznych, zakresu programowego stażu asystenckiego oraz wzoru dokumentu potwierdzającego odbycie stażu asystenckiego. Jednocześnie powinien mieć na względzie konieczność zapewnienia odpowiednio wysokiego poziomu przygotowania do wykonywania czynności na stanowisku asystenta sędziego (§ 2 art. 155 cb p.u.s.p.).

W aktualnym stanie prawnym warunki odbywania stażu asystenckiego reguluje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 czerwca 2014 r. w sprawie stażu asystenckiego, które zostanie przeanalizowane w kolejnych punktach opracowania.

4. Zajęcia teoretyczne i praktyczne w trakcie stażu

Zgodnie z rozporządzeniem osobą odpowiedzialną za organizację stażu asystenckiego jest prezes sądu apelacyjnego dla jednego lub

większej liczby sądów podległej apelacji. Do niego należy również wyznaczenie kierownika stażu, którym jest kierownik szkolenia w sądzie okręgowym lub apelacyjnym. Do zadań kierownika stażu należy nadzorowanie przebiegu stażu, organizacja zajęć teoretycznych i praktycznych oraz sporządzenie dwóch opinii o przebiegu stażu. W rozporządzeniu wykazano co powinna zawierać opinia o asystencie, a mianowicie: informacje o wiedzy zawodowej oraz umiejętności jej stosowania w praktyce, zdolnościach zawodowych, obowiązkowości, pracowitości, inicjatywie i punktualności, stosunku do przełożonych, współpracowników i pracowników niższego szczebla (§ 2, § 3, § 4 ust. 1 pkt 1-4 ww. rozp.). Opinie te będą sporządzane raz na pół roku na podstawie spostrzeżeń własnych kierownika stażu, a także opinii sędziów współpracujących z asystentem w danym okresie (§ 4 ust. 2 ww. rozp.).

Zgodnie z rozporządzeniem zajęcia teoretyczne i praktyczne w trakcie odbywania stażu odbywają się raz na dwa miesiące. Zajęcia teoretyczne są prowadzone w formie wykładów, natomiast zajęcia praktyczne odbywają się w formie ćwiczeń i odbywają się po przeprowadzeniu zajęć teoretycznych. W sumie stażysta musi odbyć w ramach stażu 48 godzin lekcyjnych. Zajęcia odbywają się w ramach czasu pracy asystenta sędziego (§ 5 ust. 1, 2, 3 rozp.). Jednak nasuwa się pytanie: Czy taka regulacja nie wpłynie na dezorganizację pracy sądu? Asystent odbywający szkolenie w trakcie czasu pracy nie będzie wykonywał w tym dniu swoich obowiązków, jednak biorąc pod uwagę fakt, że zajęcia będą odbywały się raz na dwa miesiące nie wpłynie to w sposób znaczący na dezorganizację pracy asystenta sędziego.

5. Harmonogram zajęć i zakres programowy stażu

Harmonogram zajęć praktycznych i teoretycznych w ramach stażu został określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia. Natomiast zakres programowy stażu znajduje się w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

Pierwszy blok tematyczny w trakcie stażu w trakcie odbywania stażu dotyczy organizacji i czynności sądów powszechnych. Zagadnienia te będą analizowane w trakcie 24 godzin lekcyjnych, z czego 16 będzie realizowane w trakcie wykładów, a 8 w trakcie ćwiczeń. Podczas tego bloku tematycznego stażyści zapoznają się z konstytucyjnymi podstawami działalności sądów powszechnych, ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych w zakresie funkcjonowania, organizacji i czynności sądów powszechnych. Stażyści zapoznają się również z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości – Regulamin urzędowania sądów powszechnych. Po zajęciach teoretycznych asystenci będą uczestniczyli w zajęciach praktycznych, w trakcie których będą rozwiązywali zagadnienia dotyczące problematyki zajęć²⁰.

Kolejny punkt szkolenia asystentów sędziów dotyczy ochrony informacji niejawnych i ochrony danych osobowych. Zagadnienia te będą realizowane jedynie w formie wykładów w trakcie 2 godzin lekcyjnych. W trakcie zajęć zapoznają się z podstawową problematyką związaną z ochroną danych osobowych i ochroną informacji niejawnych w zakresie mającym zastosowanie w działalności sądów powszechnych²¹.

W następnej kolejności stażyści zapoznają się z problematyką dostępu do informacji publicznej. Zagadnienie realizowane jest w trakcie 2 godzin wykładowych. W trakcie zajęć problematyka ta jest prezentowana w oparciu o ustawę z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, a także analizowane jest wybrane orzecznictwo sądów administracyjnych w zakresie odnoszącym się do działalności sądów powszechnych²².

Ostatni punkt szkolenia dotyczy wybranych zagadnień metodyki pracy asystenta sędziego w wymiarze 20 godz. lekcyjnych, a w tym

²⁰ Zał. Nr 1 i 2 do Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 czerwca 2014 r. w sprawie stażu asystenckiego, Dz. U. 2014, poz. 881.

²¹ Tamże.

²² Tamże.

8 godzin wykładów i 12 godzin ćwiczeń. Zajęcia te mają na celu ułatwienie zdobycia odpowiednich umiejętności nabywanych w trakcie pracy z sędziami, ale także poszerzenie wiedzy. W trakcie tych zajęć powinny być analizowane zagadnienia, które budzą najwięcej wątpliwości w trakcie pracy asystentów sędziów²³.

Powyższa analiza harmonogramu i zakresu programowego zajęć w ramach stażu asystenckiego pozwala stwierdzić, że najczęściej godz. zostanie poświęconych organizacji i czynności sądów powszechnych. Biorąc pod uwagę zakres czynności wykonywanych przez asystentów sędziów można mieć wątpliwości, czy tak duża liczba godzin jest potrzebna w zakresie tej tematyki, gdyż w niewielkim stopniu przyczyni się ona do prawidłowego sporządzania projektów orzeczeń czy uzasadnień, a to w praktyce wykonują asystenci sędziów.

6. Zakończenie stażu a obowiązek podnoszenia kwalifikacji

Prezes sądu apelacyjnego po zakończeniu stażu sporządza ocenę końcową stażu (niedostateczny, dostateczny, dobry, bardzo dobry, celujący), w której uwzględnia opinie sporządzone przez kierownika stażu. Opinia końcowa zawiera uzasadnienie (§ 6 ust. 1, 2).

Ocena końcowa jest zapisywana w dokumencie potwierdzającym odbycie stażu²⁴. Zgodnie z rozp. stażysta został zobligowany do odbycia, co najmniej 75% zajęć teoretycznych i praktycznych w ramach stażu. Jednak w sytuacji przekroczenia dopuszczalnego limitu nieobecności na zajęciach istnieje możliwość złożenia wniosku do kierownika stażu o wyznaczenie indywidualnego trybu zaliczenia materiału objętego tematyką zajęć (§ 7 ust. 1, 2, 3 rozp).

²³ Tamże.

²⁴ Zał. Nr 3 do Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 czerwca 2014 r. w sprawie stażu asystenckiego, Dz. U. 2014, poz. 881.

Po zakończeniu stażu dokument potwierdzający jego odbycie jest przekazywany stażystcie, a jego odpis otrzymuje prezes sądu zatrudniającego stażystę.

Pozytywne zakończenie stażu przez stażystę powoduje możliwość przedłużenia jego umowy o pracę, która pierwotnie zawarta była na czas określony. Wraz z zakończeniem stażu nie kończy się jednak proces doskonalenia umiejętności zawodowych przez asystentów sędziów, gdyż ma zastosowanie do nich przepis art. 82 a § 1 p.u.s.p, zgodnie z którym są oni zobowiązani stale podnosić swoje kwalifikacje zawodowe²⁵.

Zobowiązanie asystentów sędziów do podnoszenia kwalifikacji zawodowych leży w interesie wymiaru sprawiedliwości. Osoby wykonujące ten zawód powinny legitymować się przede wszystkim rzetelną wiedzą prawniczą, ale cenna jest także, podobnie jak u sędziów, wiedza ogólna, np. ekonomiczna, socjologiczna, a także praktyczne umiejętności, jak sprawne posługiwanie się komputerem. Zapewne wysokie kwalifikacje zawodowe asystenta sędziego umożliwią mu krytyczne myślenie i nie pozwolą popadać w rutynę²⁶. Jednym z zadań Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury jest m.in. szkolenie i doskonalenie zawodowe asystentów sędziów, podnoszące ich kwalifikacje²⁷.

W interesie asystenta sędziego leży troska o ciągłe podnoszenie swoich kwalifikacji zawodowych ze względu na szansę rozwoju zawodowego, jakie stwarza mu praca na tym stanowisku, a jednym z nich jest możliwość przystąpienia do egzaminu sędziowskiego. Zgodnie z art. 155 § 7 p.u.s.p: „Asystent sędziego po przepracowaniu pięciu lat

²⁵ T. Ereciński, J. Gudowski (red.), J. Iwulski, *Prawo o ustroju sądów powszechnych*, s. 627.

²⁶ K. Gonera, *Komentarz do art.82(a) ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych*, w: *Prawo o ustroju sądów powszechnych. Komentarz*, red. A. Górski, LEX 2013.

²⁷ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, Dz. U. 2012, poz. 1230, art. 2 ust. 1 pkt 3.

na tym stanowisku może przystąpić do egzaminu sędziowskiego. Asystent sędziego, który ukończył aplikację ogólną prowadzoną przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury lub złożył egzamin notarialny, adwokacki lub radcowski może przystąpić do egzaminu sędziowskiego po przepracowaniu czterech lat na stanowisku asystenta sędziego lub referendarza sądowego. Wniosek o dopuszczenie do egzaminu sędziowskiego asystent sędziego zgłasza Dyrektorowi Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury na miesiąc przed przeprowadzeniem egzaminu, uiszczając wymaganą opłatę”.

Zdaniem M. Rojewskiego współpraca asystenta sędziego z sędziami, do których został przydzielony powinna mieć charakter konsultacyjny i dydaktyczny, gdyż ze względu na przewidzianą dla niego możliwość przystąpienia do egzaminu sędziowskiego, „powinien być w pewien sposób ukierunkowany przez sędziów pod kątem przyszłego egzaminu zawodowego”²⁸.

Podsumowanie

Reasumując powyższe rozważania dotyczące nowych regulacji prawnych w sprawie stażu asystenckiego dla asystentów sędziów, należy stwierdzić, że:

1) instytucja asystenta sędziego przyczynia się do usprawnienia pracy organów władzy sądowniczej, a ze względu na szeroki zakres czynności, które mogą wykonywać na zlecenie sędziego stanowią dla niego niewątpliwie dużą pomoc w zakresie merytorycznym;

2) ze względu na obniżenie kryteriów dla kandydatów zatrudnianych na tym stanowisku, Minister Sprawiedliwości został upoważniony do wydania rozporządzenia w sprawie stażu dla asystentów sędziów, którego celem ma być przygotowa-

²⁸ M. Rojewski, *Referendarze sądowi. Asystenci sędziów. Urzędnicy sądowi*, s. 64.

nie stażystów do właściwego wykonywania powierzonych im zadań i zdobycie odpowiedniej wiedzy;

3) rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 czerwca 2014 r. w sprawie stażu asystenckiego określa jednolite warunki odbywania stażu dla wszystkich stażystów bez względu na to, w jakim sądzie i w jakim wydziale pracują, zatem wszyscy będą oceniani w ten sam sposób, zgodnie z rozporządzeniem;

4) największa liczba godzin w trakcie stażu będzie dotyczyła organizacji i czynności sądów, które nie ułatwią mu w znaczący sposób wykonywanych przez niego czynności praktycznych;

5) *de lege lata* należy rozważyć zasadność zwiększenia liczby godzin zajęć w trakcie stażu związanych z metodyką pracy asystenta sędziego, która może mieć większe znaczenie w praktyce zawodowej asystenta sędziego;

6) Ocena zasadności i prawidłowości obecnych rozwiązań prawnych w zakresie stażu asystenckiego będzie możliwa po przeprowadzeniu pierwszego szkolenia w ramach stażu asystentów sędziów zatrudnionych na nowych warunkach i wtedy będzie można wprowadzić modyfikacje pozwalające na przygotowanie stażystów w najlepszy sposób do zlecanych im działań wykonywanych w ramach pracy na stanowisku asystenta sędziego.

Bibliografia

Źródła prawa

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 listopada 2012 r. w sprawie czynności asystentów sędziów, Dz. U. 2012, poz. 1270.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 października 2013 r. w sprawie przeprowadzania konkursu na stanowisko asystenta sędziego, Dz. U. 2013, nr 1228.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 czerwca 2014 r. w sprawie stażu asystenckiego, Dz. U. 2014, poz. 881.

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. 2013, poz. 427.

Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. Prawo o ustroju sądów wojskowych, Dz. U. 2012, poz. 952.

Ustawa z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych, Dz. U. 2002, Nr 153, poz. 1269.

Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, Dz. U. 2012, poz. 1230

Ustawa z dnia 10 maja 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. 2013 r., poz. 662.

Inne

Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 5 marca 2014 r., Nr WOK-401-6/14, dot. Nr WP-45-1/14.

Literatura

Ereciński Tadeusz, Gudowski Jacek (red.), Iwulski Józef, Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa. Komentarz, wyd. 2, Warszawa 2009.

Gonera Katarzyna, Komentarz do art.82(a) ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, w: Prawo o ustroju sądów powszechnych. Komentarz, red. A. Górski, LEX 2013.

Korózs Łucja, Sztorc Mariusz, Ustrój sądów powszechnych. Komentarz, Warszawa 2004.

Ott Gabriela, Komentarz do art. 155 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w: Prawo o ustroju sądów powszechnych. Komentarz, red. A. Górski, LEX 2013.

Rojewski Michał, Referendarze sądowi. Asystenci sędziów. Urzędnicy sądowi – obowiązki i uprawnienia. Komentarz, Warszawa 2007.

Wajda Dominik, Status prawny asystenta sędziego, *Przegląd Sądowy* 2006, nr 3, s. 48-66.

Legal Regulations of Internship for Judicial Assistance

Summary

The institution of a judicial assistant was established in order to relieve judges of all ranks from office administration duties as well as to ensure that they have proper support in examining the cases they have been entrusted with adjudicating. The author presents the requirements to be met by candidates for judicial assistants, specifies their duties and competence as well as analyses the Order of the Minister of Justice of 10 June 2014 on judicial assistant internship that will enable judicial assistants to prepare better for performing their duties and verify their fitness for this profession.

Słowa kluczowe: sąd, regulacja, Minister Sprawiedliwości, sędzia

Key words: court, order, Minister of Justice, judge